

Voorwoord

Op 28 maart 1944 riep de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van de Nederlandse regering in Londen, Gerrit Bolkestein, de Nederlandse bevolking via Radio Oranje op om het dagelijks leven tijdens de Tweede Wereldoorlog vast te leggen, omdat: "Geschiedenis niet alleen geschreven kan worden op grond van officiële bescheiden en archiefstukken. Wil het nageslacht ten volle beseffen wat wij als volk in deze jaren hebben doorstaan en te boven zijn gekomen, dan hebben wij juist de eenvoudige stukken nodig - een dagboek.."

<http://www.gemeentearchief.nl/html/nl/761/Dagboeken>

Het dagboek van Barend Dirksen, is bijgehouden gedurende de periode van september 1944 tot eind april 1945.

Het beschrijft het verhaal van boerenzoons die, na de dijkdoorbraak begin december 1944 in de Betuwe, evacueren naar Lent, Ressen en Oosterhout. Dit gebied ligt hoger en is vrij van het water. Deze streek wordt later het Manneneiland genoemd. De aantekeningen gaan over het dagelijkse leven op Manneneiland. Hier verblijven zo'n duizend mannen die zorg dragen voor het vee, de landbouw en de leeg achtergebleven boerderijen.

De landbouwogst en voorraden die nog in de Betuwe liggen opgeslagen, zijn bestemd voor distributie naar bevrijd Brabant. In Brabant zijn veel van de familieleden van de mannen geëvacueerd. Het betreft de vrouwen, kinderen en ouderen.

Oproep Majoor Pierson 27 december 1944:

Veel Betuwse boerderijen moeten wegens dringende oorlogsnoodzaak ontruimd worden, terwijl het vee naar elders geëvacueerd wordt. Nadat het vee is afgevoerd, moet het voeder worden opgehaald, het graan gedorst, aardappelkuilen gered en vele andere landbouwwerkzaamheden verricht worden. Hierbij een beroep op alle Betuwnaren zich te melden voor genoemde werkzaamheden.

In het eerste deel van het dagboek wordt beschreven hoe het leven rondom de boerderij aan de Weteringse Wal eruit zag.

Het tweede deel handelt over de evacuatie naar en het leven op Manneneiland. Er wordt geschreven over de dagelijkse arbeid, het heen en weer reizen tussen verschillende boerderijen, het redden van persoonlijke bezittingen en het werken op het land. Het zijn de gebruikelijke dingen die gedaan moeten worden, terwijl de oorlog voortduurt en de bevrijding langzaam in zicht komt.

15 juli 1951 Gerard, Barend en Gijs voor de boerderij.

September 1944

Een maand van veel veranderingen. Nadat in het begin van september de Duitsers en de N.S.B.'ers begonnen weg te trekken, kregen we nog benauwde dagen te verduren. Doch de Duitsers verlieten ons vaderland niet direct. Ongeveer 10 september was het voor de jongens die voor het Hollandse leger hadden gediend nog kritiek dat zij opgeroepen konden worden. Mijn broer Gijs Dirksen hoorde ook bij die categorie. Om die reden gingen we 's avonds naar 't Hollanderbroek, een paar kilometer verderop, en overnachtten daar met ons gezin. Mijn broer Gijs, Dirk Gijsberts (de zwager van Gijs) en ik moesten in het veld vertoeven, daar we bang waren dat we werden opgeroepen om in dienst te gaan.

Wij sliepen in het veld bij Lamers van de Distelhoeve, op Hollanderbroek, onder de klaverruiters* (hooimijt).

**Klaverruiter: een houten driepoot met dwarslatten, ongeveer 1.50 meter hoog waarop gras of klaver werd gelegd om te laten drogen, je kreeg dan een soort tent.*

Gelukkig is het voor ons allemaal goed afgelopen en werden we niet opgeroepen. Nadat een paar dagen zo verlopen waren kregen we weer iets te horen wat niet zo prettig was voor onze jonge mensen. De Duitsers waren nog niet weg uit de Betuwe. Het was donderdag 14 september in de avond, ongeveer half tien, toen het bericht voor mij kwam dat ik met vele buurjongens met spade des anderen daags 's morgens om half zeven op het station in Elst moest zijn om daar met een trein te vertrekken. Maar wij wisten niet waarheen.

Station Elst

Vrijdag 15 september 1944

's Morgens waren we bijtijds op, zowel mijn broers Gijs en Gerard, schoonzuster Gerrie Gijsberts en ik. Nadat Gerrie een boterham voor me had gemaakt en boterhammen voor de reis had gemaakt, zodat ik geen honger leed, sloeg het uur van vertrek en moest er afscheid worden genomen. De buurjongens Toon en Piet Degen stonden reeds te wachten met een humeur dat niet erg opgeruimd was. Het afscheid werd genomen wat niet zonder tranen kon geschieden, want we wisten niet wanneer we terug zouden komen. We gingen lopend weg en na nog een paar maal het vaarwel geroepen te hebben renden we op het station aan in afwachting waar we heen gingen. We liepen verder en haalden Dirk Gijsberts, die ook mee ging, thuis aan de Hollanderbroeksestraat op. Daar afscheid te hebben genomen, gingen we verder richting het station van Elst. Daar gekomen stonden reeds honderden mensen. Ze stonden te wachten en er werd druk gepraat over waarheen en wat we moesten doen. Vele bekenden zagen we, maar de tijd ging snel. Het werd half acht en nog later. Om een uur of negen zag ik een bekende. Het was Jan Geurts uit Gendt. Dit was een mooie uitkomst om een boodschap over te brengen naar mijn meisje Annie, over hetgeen wij meemaakten. Dit was geruststellend voor mij.

Om half elf kwam de goederentrein aanrollen terwijl we gehoopt hadden dat hij niet meer komen zou. Het afscheid aan het station, wat voor velen niet meeviel, ging gepaard met veel gezwaai en geroep. De trein reed voor, wij stapten in en de trein vertrok, maar waarheen?